

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35)

Arbetsmarknadsdepartementets dnr A2016-01883-I

Sammanfattning

Försäkringskassan tillstyrker förslaget om att överta handläggningen av etableringsersättning från och med den 1 januari 2018. Vi ställer oss också positiva till förslaget om att harmonisera regelverken för de arbetssökande och vissa nyanlända.

Att Försäkringskassan tar över handläggningen av etableringsersättning innebär IT-utveckling och ökade personalkostnader. Kostnader för detta redovisas separat senast den 15 februari 2017 i enlighet med uppdrag (S2016/07559/SF)

I det fortsatta svaret finns vissa synpunkter på hur det nya regelverket bör utformas och förslag på ändringar i nuvarande förordningar och lagar. Försäkringskassan ser positivt på att vara med i det fortlöpande arbetet på förordningsnivå.

4.10.3 Den nya förordningens innehåll

Anvisningar till programmet

Försäkringskassan anser att deltidsanvisning även bör vara aktuellt för nyanlända som studerar på deltid, med hänsyn till den nyanländes möjlighet och förmåga att kunna ta del av insatserna i det arbetsmarknadspolitiska programmet.

4.11.2 Den nya förordningens innehåll

Ersättning vid frånvaro

Försäkringskassan delar synen på att deltagaren bör kunna ha rätt till ersättning vid exempelvis kortare sjukfrånvaro. Försäkringskassan anser dock att det bör regleras i den nya förordningen att ersättning inte kan lämnas om sjukfrånvaron varar mer än 30 kalenderdagar i följd, på motsvarande sätt som i dagens regler i 2 kap. 17 §

förordningen (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare. Det finns brister i nuvarande tillämpning av utskrivningsreglerna vid längre frånvaro, vilket medför att Försäkringskassan handlägger längre sjukfall inom arbetsmarknadspolitiska program.

Nedsättning av ersättning vid deltagande i insatser på deltid och vid olovlig frånvaro

Försäkringskassan anser att omfattningen på det arbetsmarknadspolitiska programmet ska styra beloppets storlek, innan eventuell minskning med andra förmåner. Om deltagaren har varit olovligt frånvarande bör det vara Arbetsförmedlingens uppdrag att bedöma huruvida den olovliga frånvaron ska resultera i någon form av sanktion. Om deltagaren lämnar oriktiga eller vilseledande uppgifter till Försäkringskassan bör utredningen om avstängning göras av Försäkringskassan, på samma sätt som sanktionssystemet fungerar idag.

Samordning med andra förmåner

Försäkringskassan ställer sig positiv till harmonisering av samordningsreglerna för arbetssökande och vissa nyanlända. Försäkringskassan anser dock att bostadsersättning och etableringstillägg bör samordnas på samma sätt som idag.

I departementspromemorian finns två faktafel. Utvecklingsersättning samordnas inte med de förmåner som presenteras och aktivitetsstöd samordnas inte med sjukpenning.

Anspraak på ersättning och skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

Försäkringskassan ser fördelar med att införa en gemensam ansökan för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning. Eftersom ersättningarna grundar sig på deltagande per dag, under tid i program, anser Försäkringskassan att de strukturer och processer som finns idag för bedömning, beslut och utbetalning av aktivitetsstöd och utvecklingsersättning även bör gälla för etableringsersättning.

Försäkringskassan ställer sig positiv till att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har en skyldighet att anmäla och lämna sådana uppgifter som kan tänkas påverka rätten till ersättning till den myndighet som beslutar om och betalar ut ersättningen. Om en sådan reglering införs bör även reglerna om återkrav justeras i linje med förändringen.

Beräkning och utbetalning

Försäkringskassan ställer sig positiv till att införa en gemensam utbetalningsdag för ersättningarna. På så sätt skapas det en tydlighet i utbetalningarna oavsett vilket arbetsmarknadspolitiskt program deltagandet sker i. Försäkringskassan bör fortsatt få bemyndigande att reglera detta i föreskrifter. Försäkringskassan ser dock en risk med att glappet mellan utbetalningarna ökar i övergången från Migrationsverket till Försäkringskassan.

Ett gemensamt åtgärdssystem

Försäkringskassan ställer sig positiv till att införa samma sanktionssystem för samtliga deltagare. Försäkringskassan anser dock att avstängningen bör kunna verkställas under avstängningstidens första möjliga dag som ännu inte har blivit utbetald, i de situationer beslut om avstängning meddelas sent och ersättning redan har hunnit betalas ut. Dagens hantering innebär att avstängningsdagarna hamnar i en återkravshantering, vilket medför stora volymer för Försäkringskassans handläggning.

Uppgifts- och anmälningsskyldigheter

Försäkringskassan anser att det bör regleras att deltagaren ska sjukanmäla sig till Arbetsförmedlingen. På så sätt skapas det förutsättningar för Arbetsförmedlingen att tillämpa regler om anpassning av program, med hänsyn till reglerna om sjukfrånvaro i 30 kalenderdagar.

9.3 Följdändringar i andra författningar*Skattefria ersättningar för nyanlända invandrare*

I departementspromemorian finns ett faktafel. Utvecklingsersättning är en skattefri ersättning.

Författningsförslag**Följdändringar i förordningar**

Försäkringskassan föreslår att även etableringsersättning ska ingå i 4 a § förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration.

Det behöver göras följdändringar i 2 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd, som enligt nuvarande skrivning bland annat innefattar den som får etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Synpunkter på de föreslagna lagändringarna

Försäkringskassan föreslår att förslagen till ändringar i avsnitten 2.2, 2.3 och 2.5 justeras så att det blir programtiden istället för deltagandet eller ersättningen som styr om en annan ersättning kan lämnas eller inte (se bilaga). Det finns en stark presumtion att personen efter anvisning kommer att delta i programmet, och med föreslagna skrivningar skapas en ordning som vi av erfarenhet vet kommer att leda till felaktiga utbetalningar och ökade administrativa kostnader för att hantera återkrav.

Eftersom Försäkringskassan får kännedom om deltagandet först när personen redovisar sitt deltagande kommer andra myndigheter redan ha hunnit betala ut ersättning eller studiemedel för tid som personen deltagit i sitt program. Om det istället är programtiden som styr om andra ersättningar kan lämnas bör ingen kunna få ersättningar från flera system för samma tid.

Det finns även problem med formuleringen i studiestödslagen (1999:1395), eftersom en person teoretiskt skulle kunna få studiemedel utbetalt för tid när hen är avstängd från rätten till ersättning i enlighet med sanktionssystemet.

Försäkringskassan föreslår att Arbetsförmedlingen ska ansvara för att lämna uppgift om programtid till berörda myndigheter i ovanstående lagar. Om förslaget inte ändras i enlighet med Försäkringskassans förslag anser Försäkringskassan att det bör vara anordnaren av det arbetsmarknadspolitiska programmet som ska tillgodose att berörda myndigheter får uppgifterna om deltagande.

Beslut i detta ärende/om detta yttrande har fattats av generaldirektör Ann-Marie Begler i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar, rättschef Eva Nordqvist, enhetschef Kristoffer Wendel och verksamhetsutvecklare Leo Hansson, den senare som föredragande.

Ann-Marie Begler
Leo Hansson